

Intézmény neve: Kossuth Lajos Általános Iskola

Címe: 2800. Tatabánya III. Füzes u. 38.

Tel.:/Fax.: (34)324-060

Igazgató: Pusztai Endre

Fenntartó: Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzata

I.

Intézményünk a Kossuth Lajos Általános Iskola, mely földrajzilag az egyre iparosodó Tatabánya gyárakkal, üzemekkel beépített külterületén, helyezkedett el. Az élet úgy hozta, hogy ezeket az ipari létesítményeket felszámolták, lebontották, bezárták, és akik évtizedeken át itt éltek, a kenyérkereset megszűnésével egyidőben elköltöztek a telepről. Sok családnak azonban nincs hova mennie. Mésztelep és Hatos telep Tatabánya szociálisan legelmaradottabb területére, „**NYOMORTELEP**”-re változott. A századelőn a cementgyár munkásai részére felépített lakások komfortnélküliek. Átlaguk a felújítások ellenére hihetetlen mértékben leromlott. A telepnek a legutóbbi időkig teljesen elavult vízvezeték hálózata volt. A csatornázást nem oldották meg. A szennyvíz nyitott csatornában folydogált, ami több alkalommal okozott, illetve okoz a telepen (hepatitis, vérhas) fertőzést.

Az elmúlt évtizedben a lakosság összetétele is jelentősen megváltozott. A környék bezárt üzemeinek dolgozóinak zöme az új lakótelepre költözött, s helyükre zömmel cigány családok költöztek. (Legtöbben a Bodrog-közből jöttek: Cigánd, Ricse, Lácacséke, Bodroghalom, Zemplénagárd, Sárospatak volt az előző lakhelyük) Mára a lakosság 90 %-ban cigány, akik többségükben munkanélküliek. Igen gyakori, sőt a legjellemzőbb nálunk a nagycsalád, ahol hat-nyolc gyermek van. Jó megélhetési lehetőség, illetve túlélési lehetőség az anyáknak a gyermekek szülése. A családi pótlék, a rendszeres nevelési segély szinte az egyetlen biztos anyagi juttatás számukra.

A cigányságon belül is megtalálható telepünkön a magyar-, romungrók, beás- és oláh cigányok. A családok közötti ellentétek is igen gyakoriak. Két-három család összefogása szinte veszélyezteti a telep nyugalma, biztonságát. Gyakoriak a lopások, a bűncselekmények száma egyre nő, mellyel nehéz megbirkózni a telepen. A nyomor, a mocsok, a bűz, a szemét egyre nagyobb úr a környéken, a lebontott, kirabolt lakások az itt keresztül haladó embernek iszonyú látványt nyújt. Vonattal utazó magyar állampolgárok és hazánkba látogató külföldiek (Hegyeshalom-Győr-Budapest vasútvonal a telep mellett halad el) szeme előtt sem marad rejtve Mésztelep és Hatostelep szomorú, lehangoló arculata. A városrész lelakott, elhanyagolt, a cserepek hiányoznak, a salétrom is igen elbánt az épületekkel, a tetőszerkezet sok esetben hiányos, az ablakok, ajtók helyett tátongó fekete lyukak, néhol zsírpapírból helyettesített ablaküvegek, körös-körül szemét, az utcán kóborló megszámlálhatatlan kutyák és gyakorta gondozatlan, ápolatlan, koszos ruhájú gyerekek csapata fogadja az erre látogató idegént. A cementgyártól minden szürke, vagy fekete, a nyomor, a kirekesztettség, a kiszolgáltatottság lakik itt. (Lásd a mellékletben)

A 2 telep közepén található iskolánk. Az itt végbemenő változások az iskola tanulóinak etnikai hovatartozásában is jelentkezett. 10 éve a cigány tanulók aránya 5-10 % volt, 1992-ben már 44 %, s most 80-90 % között mozog. A 10 tanulócsoporthoz foglalkoztatott 200-220 közötti tanulólétszámmal (mely egyre nő)

működő iskola a megváltozott körülményekhez nehezen tudott alkalmazkodni. A hozzánk kerülő , illetve járó gyermekanyag **halmozottan hátrányos helyzetű**, illetve akad közlük veszélyeztetett is. Gyakori **iskolákban** a túlkorosság, és a lemorzsolódás (tanköteles lányaink férjhez mennek, és gyermeket szülnek). A megelőzés a sajátos, helyi problémák egyik fontos láncszeme, de intézményünk nem képes egyedül megbirkózni a hátrányok megszüntetésével, mivel a szülők zöme is iskolázatlan, műveletlen és sajnos igen nagy számban megtalálható telepünkön az analfabétizmus is.

A megye, azon belül Tatabánya demográfiai összetétele megkívánja, hogy a cigány lakosság helyzetét, iskoláztatásának problémáit kiemelt közoktatás és társadalompolitikai kérdésként kezeljük. A cigánytelep különleges atmoszférájában, az ott uralkodó erkölcsi normarendszerek, szokások szerint formálódik a gyermekek személyisége.

Ezzel a népréteggel évszázadokon keresztül keveset törődtek. Lakatos Menyhért írja róluk a Forrás 1973. Decemberi számában: „ **Miközben az élbolyba verkedtük magunkat az emberi haladás világversenyében, a csoport a startvászalig sem jutott el. Annyira elmaradt a társadalom fejlődésétől, hogy önerejéből már futvaseg érheti utól magát**”

Tatabányán 1999 Április 08-án iskolaszervezeti átalakítást **hajtott** végre a megyei jogú város önkormányzata.

Ennek értelmében a Füzes u. 38. Szám alatt működő enyhe fokban értelmi fogyatékosokat oktató intézmény a város központi helyén található modern épületbe költözhetett (ez az iskola alacsony tanulószám miatt bezárta kapuit - tanulóit a közelben lévő másik iskolába nyertek elhelyezést).

A Füzes úti épület hatalmas tornateremmel, 12 tanteremmel, 2 szaktanteremmel rendelkezik. Ezt ajánlották Fel a helyiséggondokkal **küzdő** Kossuth Lajos Általános Iskola részére.

Az „új” épület 7 évtizedes fennállása alatt volt a Magyar Általános Kőszén RT. Telepi elemi népiskolája, Táncsics Mihály Általános Iskola-ként a VI-os telep bányászgyerekeinek a tanintézete, majd **kisegítő** iskola lett.

1999. július 01-én kaptuk meg az épületet hivatalosan, s azóta a költözködés, a berendezkedés, jelenleg már a tanítás folyik.

Mind a gyerekek, mind a szülők örömmel fogadták a költözést. Jobb feltételek mellett, optimálisabb körülmények között folytatódhat a jövőben a munka.

Pedagógiai célmeghatározások

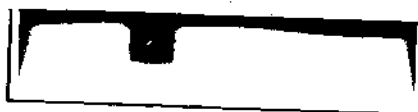
- Kölsönös tolerancián, egymás megbecsülésén alapuló iskola létrehozása, ahol a gyermek, a szülő, a pedagógus az intézmény valamennyi dolgozója jól érzi magát.
- A gyermekeket sújtó többszörös hátrány miatt a NAT minimum követelményeinek megszervezésére törekszünk. A felzárkóztatás (elsősorban a cigány-felzárkóztató program) mellett a tehetséggondozásnak is legyen színtere az iskola.
- A hagyományok ápolása és megőrzése mellett hagyjon teret minden ésszerű és igényelt új kezdeményezésnek, amely a tanulók személyiségfejlődését elősegíti.
- Alapfeladat a 6-16 éves korosztályt megtanítani az alapkészségekre, nyitottá tenni őket a folyton változó világra. Mésztelep és Hatostelep riasztó környezeti állapota miatt motiválni kell a gyermekeket a lakókörnyezet védelmére, a mostani állapot megszüntetésére.
- Konstruktív szokásrendszer kialakítása, életvezetési modellek megalapozása.
- Nevelési, alapozó funkció ellátása, hogy a tanulók ne pótolhatatlan deficittel hagyják el az iskolát.
- Egészségesen fejlett személyiségek kialakítása, az emberi lét minőségének javítása a képességekkibontakoztatásában.
- Az interkulturális oktatás segítségével a cigány- és nem cigány tanulók egyaránt legyenek büszkék hagyományos értékeikre, etnikai kötődésükre, és ezeket a tulajdonságokat társaikban is tiszteljék. Egymás jobb megismerése és az ennek érdekében folytatott közös tevékenységgel a toleranciára, a mások tiszteletére és értékeinek felfedezésére neveljük tanulóinkat.

A program legfontosabb alapelvei

- Vegyük figyelembe a társadalmi, települési és iskolánk viszonyait, az érvényben lévő oktatáspolitikai igényeket, elvárásokat.
- Legyen reális és megvalósítható, amely optimális megterhelést biztosít diáknak, tanárnak egyaránt

A tanítási-tanulási tevékenység

- A nevelő testület és a szülők által közvetítendő kiemelt értékek: humanizmus, tudás, kulturális érdeklődés, tolerancia, kulturált viselkedés,

környezet-tudatos magatartás, testi-lelki egészség, a káros szenvedélyek elutasítása, kommunikációs kultúra,

Megvalósítandó célok és feladatok életszakaszonként

- Az iskolakezdés meghatározó jelentőségű a kisiskolások életében. Most má egyre kevésbé jellemző az óvoda elmaradása, de még előfordul. A gyermekek többsége kevés szókinccsel, fogalomzavarral küzd. A ingerszegény környezetből érkezést (támaszkodva az óvodai nevelésre figyelembe véve kívánjuk a személyiségüket fejleszteni, testi-lelki fejlődésük feltételrendszerét megteremteni. A hátrányos helyzet miatt indokolt ; fejlesztő pedagógus foglalkoztatása iskolánkban. Mivel a 6-9 éves gyerme] számára a szülő és a tanító véleménye az irányadó, ezért ezt a lehetősége arra kell felhasználnunk, hogy erkölcsi ítéletalkotása megalapozódjék, 9-11 éves korban a kapcsolatok rendszere bővül, leginkább a társai felé fordul. / kamaszkor előhírnökeként jelentkező sajátos feszültségkezelése nagy segítséget jeleni a személyiség alakulásában 12-14(16) éves korig. Teret kell kapnia a kamasznak (cigány tanulók esetében „kiszfelnőttnek”) önállóság törekvéseinek megvalósítására. A differenciálás különböző formáit kell ezér alkalmaznunk.
- Tantervünk figyelembe veszi a tanulási, magatartási problémákkal küzdő lassabban haladó tanulókat. Számukra olyan programokat kíván, amellyel ; továbblépés feltételeit is megteremtjük. A 6-10 éves korosztály tanítása során az alapozó jellegből adódóan figyelembe kell vennünk a gyermekek fejlettségét és szükségleteit. A 10-14(16) éves korosztály tanórai nevelésénél az első négy évfolyamokon szerzett ismeretekre, kialakított szokásokra kell épülnie. Az átmenet problémái a tanulók folyamatos nyomon követésével könnyíthető. El kívánjuk érni, valamennyi tantárgy (műveltségi terület) tanulása során az legyen a cél, hogy szívesen tanuljon a diák, tanulja meg ; tanulás sajátos módjait, és ennek birtokában jusson el saját képessége maximumához.

Tanórán kívüli tevékenységek

Napközi

A feladatok meghatározása a csoportok összetételének, sajátosságainak, a szülői igényeinek figyelembevételével történik.

Cél: A tanulás és a szabadidő hasznos, kulturált eltöltése, feltételeinél megteremtése.

Szakkörök

A tehetséggondozás egyik formájaként biztosítja a tanulók érdeklődési körének foglalkoztatását. Természet- és környezetvédő, képzőművész, **színjátszó**, **cigányzene**-, ének és tánc, életvezetési kör, számítástechnikai tevékenységre van lehetőség. Az eddig is számos sikert elért „Fürge lábak” cigány táncegyüttes működését **továbbra** is biztosítja.

Tanulmány és sportversenyek

Az otthoni hátrány miatt kevés a kiemelkedő tanulmányi eredményt elérő gyermekünk. A tanulmányi versenyekre való felkészítést így is indokoltnak tartjuk. A hiányos táplálkozás miatt a tanulók egy része testi felépítését tekintve elmarad korosztályától, ezért jelentős sportsikerekre nem vágyhatunk. Az igényeknek megfelelően indulunk versenyeken.

Kulturális tevékenység

A Jászai Mari Színház segítségével színházi előadásokon vehetnek részt gyermekeink. A tánc- és **zenetanításában** a szülők jelentős segítséget nyújtanak, s ezzel élnünk kell a jövőben is.

Diákönkormányzat

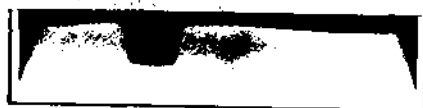
A diákképviselő felelős fóruma, mely önálló munkaprogram szerint dolgozik.

A szülőkkel való kapcsolat tartás

A pedagógiai munkánk értékelői a gyermekeken kívül a szülők. A hagyományos formák mellett (szülői értekezlet, családlátogatás, nyílt napok, közös rendezvények) újabb lehetőségekkel is próbálkozni kívánunk. (Közös kirándulás, színházlátogatás, cigány ételkülönlegességek bemutatója, Ki Mit Tud? rendezése, ének- és táncversenyek rendezése szülőkkel együtt)

Hagyományörző tevékenységeink

Fontos feladat az iskola névadója, **Kossuth Lajos** emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés szeptember 19-én, a névadó születésnapjáról, a különféle iskolai és városi szintű névadóhoz kapcsolódó rendezvények megszervezése.

Modellértéket képviselő programok bemutatása, és azok értékelése intézményen belül

Lépésről lépésre Program

A tatabányai Kossuth Lajos Általános Iskolában az 1998/99-es tanévben indítottunk egy első osztályt, amely az óvodásból az iskolába való átmenetet biztosította maximálisan. Az idén, az 1999/2000-es tanévben új első osztályt indítottunk, így már két évfolyamon folytatódik a program szerint az oktatás. A tavalyi év sikerét koronázta, hogy szakmai munkánk, illetve a gyermekek fejlődése figyelembe véve a Lépésről lépésre Országos Szakmai Egyesület modelliskolai ranggal jutalmazott meg bennünket, munkánk modell értéket képez a roma gyermekek körében. A programban tanító kollegák tanfolyammal rendelkeznek, a jövőben bővíteni szeretnénk a programban résztvevők körét.

A program rövid ismertetése:

Belépő a XXL századba a felfedezés és öröm iskolája. Cél a demokratikus társadalom tevékeny polgára,

A program alapján az iskolában a gyermekre vár a szeretetteljes légkör, személyre szóló bánásmód, szabadság a döntésekben és következményeik vállalásában. A teljes személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az eltérő kultúrák megismerése és elfogadása.

A program alapelvei: önálló alkotó tanulás, a spontán érdeklődésből, a korábbi és a közös tapasztalatokból szerzett tudás felhasználása. Együttműködésen alapuló tanulás, a demokrácia szabályaira és a kölcsönös megbecsülésre épülő tanulási környezet kialakítása, a család bevonása a tevékenység kialakításába és a tanulás folyamatába.

A hely: A Lépésről lépésre program a gyermekek tevékenységének megfelelő környezetet alakít ki, nem ragaszkodik a hagyományos iskolákban megszokott padokhoz. Nincs 45 perces óra és 10 perces szünet, a gyerekek a pedagógushoz és egymáshoz is könnyebben fordulhatnak a teremben kialakított központi térben, illetve a különféle tevékenységi formákhoz kialakított központokban. A teremben különféle sarkokat alakítanak ki, melyek elválasztására polcok szolgálnak. A Nemzeti Alaptanterv műveltség területeinek megfelelően író-olvasó központ, matematika központ, művészeti központ, természetismereti központ és játéksarok áll rendelkezésre. A falon szemmagasságban a tanultakhoz kapcsolódó gyermekmunkák, képek, táblázatok vannak elhelyezve. Padok helyett a gyermek méretének megfelelő székek és asztalok vannak. Beszélgetésre, mesehallgatásra egy nagy szőnyeg nyújt lehetőséget, melyen

körben ülhetnek a gyerekek. Az egyéni differenciált fejlesztés az ismeretek elsajátítása során a gyermekek kötelező és választható és ajánlott feladatokat kapnak. Az egyéni foglalkozásra képességeik ismeretében aktuális tudásuk felmérése alapján nyílik lehetőség. A tanulási folyamat középpontjában csoport téma áll. Egy tanítási év alatt 3-4 témát dolgoznak fel, megtanulva a hozzá tartozó ismereteket.

Eredmények bemutatása

Az óvodából való átmenet maximálisan biztosítva volt, gyermekeink hiányzásai minimálisra csökkentek, minden gyermekünk szeret iskolába járni, megszerették a tanulást, bukásmentesen zártuk a tavalyi tanévet.

Iskolánkban modellértékű programot képvisel még a Közoktatási Modernizációs Közalapítvány által kiírt és megnyert pályázat, melyet mi **KOMA-program**-nak nevezünk el.

Első lépésben a program működtetéséhez szükséges „álló eszközöket” vásároljuk meg. Berendeztük mind a két osztályt úgy, hogy a **KOMA**-napok kivitelezése már gördülékeny legyen. Gondolunk itt a megfelelő székek, asztalok, meseszonyeg, tükör, óra, stb. beszerzésére.

Mind a két osztály kialakított egy élősarkot. Itt nem csupán növények, hanem állatok is helyet kaptak. Az első osztályban madarak, a 2. Osztályban pedig egy törpe nyúl.

Az őszi, téli és tavaszi hónapokra készített ütemterv témakörei a természet változásainak és az adott évszak ünnepeinek, hagyományainak jobb megismerését, cselekvő megélését tűzte ki célul.

Az újszerű, rugalmas órakereteket felhasználó, tevékenykedő foglalkozások lehetővé tették az egyéni fejlődéshez igazodó oktatást, tevékenykedtetést.

Az **ŐSZ** többek között a természetben található különböző **termések**, szárítható növények begyűjtésének időszaka volt.

Csipkebogyó, kukorica, makk, gesztenye, toboz és gyönyörű színes falevelek. Egész évben, különböző foglalkozáson fel tudtuk használni. Ez az évszak a **SZÜRET** jegyében zajlott. Készítettünk mustot, sőt a nagyobbak megismerkedtek a szőlőlekvár készítésének „rejtelseivel” is.

A gyerekek megtanulták a „Szőlőpásztor” c. népi játékot és több, a szürettel kapcsolatos verset, éneket.

A **TÉL** igen izgalmas és eredményes volt a programban résztvevő gyerekek élete ezekben a hónapokban.

Feltétlenül meg kell említeni a karácsonyi mézeskalács **sütését**, ami az egész iskola ünnepi hangulatát megteremtette, mert mindenhol finom vanília-, fahéjillat lengedezett. A saját készítésű süteményt az anyukák is megkóstolhatták.

Az adventi koszorúk fényei, amit együtt készítettek, bensőséges hangulatot teremtett.

A téli szünet után már a farsangi készülődéssel teltek a **KOMA**-napok. Az osztályokai feldíszítettük rozetákkal és füzérekkel és a két csoportnak külön farsangi bált rendeztünk.

A fénypontot ismét a saját készítésű farsangi fánk sütése jelentette. Nem tudták olyan gyorsan sütni a fánkot, amilyen gyorsan befalatozták. Csipkebogyóból készült teát ittak, ami nagyon ízlett a sok édesség után.

TAVASZ programunk harmadik, záró része is bővelkedett tennivalókban. Lázasan folyt a húsvéti ünnepekre való készülődés.

Húsvéti tojásokat készítettek különböző technikával. Az osztály ablakaira tojásokat, nyuszikat, barkákat festettek temperával.

Nem maradt el az ünnep jelentőségének megbeszélése és a **locsolóversek** megtanulása sem.

Nagy izgalommal készülődtek anyák napjára is. Egy verssel és egy faliképpel kedveskedtek édesanyjuknak.

A program befejezésekképpen a két osztály egy egész napos kirándulásra ment el Tatára. Már az utazás is izgalomban bővelkedett, mivel 4-5 gyerek kivételével nem ültek vonaton. Szerencsénkre gyönyörű idő volt. Mindenki fáradtan, de élményekben gazdagon érkezett haza.

Értékelés:

Igen közkedveletté vált mindkét alsó tagozatos osztályban a **KOMA-napok** bevezetése, hiszen rengeteg tevékenységre volt lehetősége tanítványainknak. Sikeresek voltak a kirándulások, az **ünnepek** emelték iskolánk színvonalát.

Munkánk és programjaink széles körben való megismertetésének formái

1. Az iskola dolgozói és tanulóink szülei 1995-ben megalapították a *Mésztelepi Szociális és Kulturális egyesületet*. Az egyesület negyedévente a **Telepi Hírek** című kiadvány segítségével tájékoztatja a városrész lakosait programjainkról, munkánkról, eredményeinkről.
2. A két megyei napilapban rendszeresen publikálunk, illetve írnak rólunk.
3. Az országos sajtóorgánumok is többször tudósítottak küzdelmekről.
4. A pedagógiai szaklapokban történő publikálást tapasztalatainkról, folyamatban van.
5. Konferenciák, értekezletek, továbbképzések, bemutatók szervezését városi, megyei és országos szinten az eddigiekben is vállaltuk.

Partnereink

Helyi szinten nagyon jó az együttműködésünk a *Mésztelepi Szociális és Kulturális Egyesülettel*, a *Családsegítő Központtal*, a város *Cigány Kisebbségi Önkormányzatával*. Igazgatónk a település önkormányzati képviselője.

Az országos szakmai egyesületek közül elsősorban a *Lépésről-lépésre Egyesülettel* van napi kapcsolatunk. Iskolánk e program egyik bázisiskolájává vált. Továbbképzések, szakmai bemutatók tartásával részt veszünk e program népszerűsítésében.

Az évek óta tartó közvetlen kapcsolatunk az *Emberi Jogok és a Béke Oktatásáért Alapítvánnyal* elsősorban szakmai felkészültségünket szolgálta. Együttal lehetőséget teremtett számunkra az ország távoli településein végzett hasonló problémák és pedagógiai megoldásainak megismerésére. Többek között szoros együttműködés alakítottunk ki a *Lázár Péter* vezette nyírteleki *Kedves Házzal* a szintén cigány gyermekeket oktató győri, nagymarosi és edelényi iskolákkal.

A megelőző három évben résztvevői voltunk a *SOROS Alapítvány Roma programjának* is. A kiemelteken kívül természetesen kapcsolatunk van városunk valamennyi karitatív szervezetével és a munkánkat támogató társadalmi szervezetekkel is.

Összegezve megállapítható, hogy sikeres pályázat esetén az eddigi eredmények továbbfejleszthetők. A munkát lényegesen magasabb színvonalon tudnánk végezni.

Az iskola tanulói jobb körülmények között tanulhatnak.

Mivel tanintézetünk eddig is modelliskolaként működött, most lehetőség nyílna arra, hogy nagyobb segítséget tudjunk adni más, hasonló körülmények között működő iskoláknak.

A SOROS Alapítványtól kapott eddigi támogatás:

1995 Korszerű taneszközökre	200.000,-
1995. Pszichológus ösztöndíj	400.000,-
1998, Lépésről-lépésre pályázat	250.000,-

Pusztai Endre

Erős Györgyné

